

ความแตกต่างระหว่างเพศภาวะกับประสบการณ์ความเจ็บปวดจากโรคมะเร็ง
ในไทย: การวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง

Gender Differences and Thai Cancer Pain Experience: Structural Equation
Modeling Analysis

นาดา	ลัคหนทัย	Ph.D.*	Nada	Lukkahatai	Ph.D.*
ทิพาพร	วงศ์หงส์กุล	Ph.D.**	Tipaporn	Wonghongkul	Ph.D.**
วิจิตร	ศรีสุพรรณ	Dr.P.H.***	Wichit	Srisuphan	Dr.P.H.***

บทคัดย่อ

ความเจ็บปวดเป็นปัญหาที่สำคัญในการจัดการกับอาการในผู้ป่วยโรคมะเร็ง ประสบการณ์ความเจ็บปวด จากโรคมะเร็งเป็นประสบการณ์ที่ซับซ้อนมีความเป็นปัจเจกบุคคล และได้รับผลกระทบจากหลายปัจจัยด้วยกัน เพศภาวะเป็นปัจจัยหนึ่งที่พบว่าส่งผลต่อประสบการณ์ความเจ็บปวด การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive study) โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากการศึกษาปฐมภูมิของการศึกษาประสบการณ์ความเจ็บปวดจากโรคมะเร็ง ในผู้ป่วยชาวไทยที่เป็นโรคมะเร็งจำนวน 265 ราย

-
- * อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
 - * Instructor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University, Chiang Mai Province
 - ** รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 - ** Associate Professor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University
 - *** ศาสตราจารย์เกียรติคุณ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 - *** Emeritus professor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างเพศชาย 92 ราย มีอายุตั้งแต่ 18-91 ปี อายุโดยเฉลี่ย 56.12 ปี (S.D. = 15.30) กลุ่มตัวอย่างเพศหญิง 173 ราย มีอายุตั้งแต่ 18-87 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 50.51 ปี (S.D. = 12.58) ตัวแบบสมการโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นจากการทบทวนทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องถูกทดสอบ และปรับจนมีความเหมาะสมกับข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างด้วยค่าของความสอดคล้องที่ยอมรับได้ ($X^2 = 49.579$, $p = 0.065$, $X^2/df = 1.377$) และมีความดัชนีความสอดคล้องของตัวแบบสมการโครงสร้างกับข้อมูลที่ดี โดยมีค่าสถิติ Normed Fit Index (NFI) = 0.950, ค่าสถิติ Relative Fit Index (RFI) = 0.908, ค่าสถิติ Incremental Fit Index (IFI) = 0.986 และ Tucker-Lewis Index (TLI) = 0.973 และรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (root mean square error of approximation: RMSEA) มีค่า 0.038 หลังจากนั้นเปรียบเทียบตัวแบบสมการโครงสร้างของเพศชายและเพศหญิงด้วยการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้างแบบหลายกลุ่ม (Simultaneous Multigroup Structural Equation Modeling analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

ตัวแบบสมการโครงสร้างประสบการณ์ความเจ็บปวดจากโรคมะเร็งในผู้ป่วยชาวไทยไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างเพศชายและเพศหญิง ($p(d) = 0.074$) โดยมีค่าของความแตกต่างของไคสแควร์ = 34.642 ($\Delta df = 24$, $N = 265$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ตัวแบบสมการโครงสร้างของประสบการณ์ความเจ็บปวดจากโรคมะเร็งในผู้ป่วยชาวไทยมีความเสถียร แม้จะไม่พบความแตกต่างในประสบการณ์ความเจ็บปวดจากโรคมะเร็งระหว่างผู้ป่วยเพศชายและเพศหญิง แต่จากการพิจารณาค่าน้ำหนักถดถอยมาตรฐานพบว่าปัจจัยทางด้านจิตสังคมมีอิทธิพลต่อประสบการณ์ความเจ็บปวดในผู้ป่วยเพศหญิงมากกว่าผู้ป่วยเพศชาย ดังนั้นในการจัดการกับความเจ็บปวดจากโรคมะเร็งจึงควรจะต้องคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการกับความเจ็บปวดจากโรคมะเร็งในผู้ป่วยชาวไทย

คำสำคัญ: ประสบการณ์ความเจ็บปวด ผู้ป่วยโรคมะเร็งชาวไทย ความแตกต่างของเพศภาวะ

Abstract

Managing pain is an important problem for cancer patients. The cancer pain experience is a complex and individual experience which is influenced by many factors. Gender is considered as one of the influencing factors of pain experience. This descriptive study used the secondary data from primary studies of the Thai cancer pain experience in 265 cancer patients. Subjects consist of 92 males, aged from 18-91 years with mean age of 56.12 years (S.D. = 15.30) and 173 females, aged from 18-87 years with mean age of 50.51 years (S.D. = 12.58). The structural equation model, which was developed from theories and relevant literature was tested and adjusted until it fit with the sample data with acceptable goodness of fit indices of $\chi^2 = 49.579$, $p = 0.065$, $\chi^2/df = 1.377$ and has Normed Fit Index (NFI) of 0.950, Relative Fit Index (RFI) of 0.908, Incremental Fit Index (IFI) of 0.986 and Tucker-Lewis Index (TLI) of 0.973 and the root mean square error of approximation (RMSEA) of 0.038. The simultaneous multi-group structural equation modeling analysis was used to compare between males and females.

The results of study

No significant difference between Thai cancer pain experience model of males or females ($p(d) = 0.074$) with the chi-square difference of 34.642 ($\Delta df = 24$, $N = 265$). Therefore, the Thai cancer pain experience model is stable. Although the significant difference among gender was not found in Thai cancer pain experience model, considering the standard regression weights, it was found that the psychosocial factors had greater impact on pain experience in females than males. Therefore, these factors should be considered to enhance the effectiveness of pain management in cancer patients.

Key words: Pain Experience, Thai Cancer Patients, Gender Differences

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

โรคมะเร็งเป็นปัญหาทางสาธารณสุขที่สำคัญทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา และยังเป็นสาเหตุการตายอันดับต้น ๆ

ในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าในปี ค.ศ. 2007 มีอุบัติการณ์การเกิดโรคมะเร็งรายใหม่ถึง 1,444,920 ราย และมีผู้ป่วยที่เสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งถึง 559,650 ราย (Jemal, Siegal,